

1787 Powitanie.. Stanisława Augusta...

POWITANIE
NAYJASNYEYSZEGO
STANISŁAWA AUGUSTA

KROLA I PANA NASZEGO

Przejeżdżającego przez Włodzimierz do Kaniowa

OD SZKOŁ TAMECZNYCH.

POD DOZOREM

BAZYLIANOW

PROWINCTY LITEWSKIEY

Roku 1787. DNIA 7. MARCA

Z AKTOW SZKOLNYCH WYIĘTE.

w WARSZAWIE

w Drukarni P. DUFOUR Konsyliarza Nadwornego S. K. Mei i Dy-
rektora Drukarni Korpusu Kadetow.

XVIII. 2-541

*Inſtar veris enim vultus ubi Tuus
Affulſit, populo gravior it dies,
Et ſoles melius nitent.*

Hor: Od V. Lib: IV. ad Auguſtum

KROLU! Twéy Duſzy dobroć ieſt iſtota,
Która pociąga wſzytkich ſerca k ſobie.
Tyś ieſt Narodu całego pieſzczota;
Ztąd wſzyſcy ſerca ſwe oddali Tobie.
Co ieſt dobrégo, wſzytko od Cię mamy.
Wſzyſcy też Twoiéy bytnoſci żądamy.

Ludzkóć we wſzytkie wprowadzona ſtany,
Rząd, goſpodarſtwo, kwitnące nauki,
Dziki Sarmatyzm i przeſąd złamany,
Wſzytko ieſt Twoiéy dziełem Tworzéy ſztuki.
Jakąż Ci za to wdzięcznoſć oſwiadcemy?
Nie zgadnie Naród i my też nie wiemy.

A 2

Nadto Twych starań skutki w nas nadgradzasz,
 Ze się kształcimy, Medalami zaszczycaasz,
 Tak prosto do Twych celów doprowadzasz,
 Których i styrem i łaską oświecaasz.

Nic za to Tobie procz ferca niedamy;
 Bowiem procz Twęgo nic swęgo nie mamy.

Sam Sobie tylko bydź możesz nadgroda,
 Patrząc na owoc powabny swęj pracy,
 Jak słodkie życie pod Twym Berłem wiodą,
 I jak są w innęj dziś krasie Polacy.

Zwróć że się KROLU i ku tęg ustroni,
 Gdzie ferce Twoie równą dobroć roni!

Niech i my będziem czastką Twęj pociechy,
 Wszak z Ciebie wszyscy wzór bierzemy razem.
 Obacz że Twoięg nie starliśmy cechy,
 Chcąc żywym Twoięg bydź Dufzy obrazem!

Przez dobroć Twoią w nas przetwarzasz Siebie.
 My zaś przez miłość zmieniamy się w Ciebie.

Przybądź o! KROLU! niech się przypatrzymy;
 Czy w nas się ifczą dokładnie Tve chęci,
 Czy tak iak myśliasz, i my też myślemy,
 I czyśmy warci Twęj KROLU pamięci?

Jeśli to uznasz; i iawnie i skrycie,
 Rzekniem; KROL w nas ma, a my w KROLU życie.

Przybądź o! KROLU! wszyscy cię żądamy.
 Niechay obecność Twoia nam przyświeci.
 Nic w życiu nad Cię miłszęgo nie mamy.

O to iuż zbliska wzglądasz na swe dzieci!
 Już KROL przybywa Narodu pieszczota.
 Precz nudna z ferca naszęgo tęsknota.

Wprowadzone z rana o godzinie szostej do gabinetu Najjaśniejszego Pana zgromadzenie Nauczycielów z Uczniami przez JIV. Komarzewskiego Generata Amploiowanego przy boku S. K. Mci następującym sposobem nayo powinnięszę oświadczenia uczyniło.

J. X. BARANSKI Rektor.

NAYJAŚNIEYSZY PANIE!

MAiąc szczęście z zgromadzeniem szkolnem złożyć mię u nóg W. K. Mci, to nayo stosownięy z sposobem wnętrznego przekonania naszego wyznaię: w nieprzytomności Nayo miłościwzłego Pana, zawsze tēj młodzi pod ręką naszą będącęy, wrazamy Obraz wielkię duszy Pańskię, zaſtanawiając ięy uwagę nad niespracowaną W. K. Mci około dobra powszechnę starannością, nad niewyrównaną i prawdziwie Oycowską o ięy nayo lepszą w Europie a całemu Kraiowi nayożytecznięszą edukacją, w tym zamiarze, żebyśmy w te nieskażone ferca świętą, czystą i nayo powinnięszą w polli miłość ku nayo lepszemu z Królów, a szacunkiem i opieką Pańską upoważnione istotnie gruntowne ułożenie nauk, skuteczne i korzyftne okazali. Kiedy dziś Pan Nayo miłościwzły zbliżyć się im łaskawie do Maieſtatu swęgo pozwała, przybywa nam nadziei; że co ſtoięce w wſchodzących lato-roślach, to oblicze Pańskie w młodych tych umysłach ſprawi; ożywi ie, orzeźwi, doda ſiły, pilności i ochoty do czynienia przedzłego wzrostu w naukach i cnocie. Wspólnie z nami błogoſtawić będą nayo szczęśliwſze dni panowania W. K. Mci, i o ich przedłużenie wznosić ręce ku Niebu. Wierni poddani będziemy wznosić przeiętę nayo uroczyſtżem uſzanowaniem i pełne nayo rze-

czywistszëy wdzięczności serce, dla náyłaskawszëgo tak na uczących gorliwie, iako też na uczących się pilnie, STANISŁAWA AUGUSTA KRÓLA I PANA NASZEGO.

WISZNIOWSKI *Sędzic Grodzki Czern:*

Łaskawé pozwolenie N. Panie! oświadczenia u Nóg Twoich radości, którą my sposobiący się na wiernych poddanych W. K. Mci z oglądania Twarzy Pańskiej, iesteśmy przeniknieni, náyśłodszym jest dla czułych serc darem. Jako opatrzna mądrość Twoja, nietylko Kraiu całego staranie obiera, ale nawet w potomność sięga, i niemniëy ją przyszłe, iak terazniëyszë Rzepltëy zatrudniaią losy, tak czuie każdy poczciwy i oświecony Ziemianin; ile niespracowanëy gorliwości o dobro powszechné Króla swoiëgo winien, i błogosławi ten moment, którego na ustroniu wydarza mu się oglądać dobroczynnego Pana; a tym się czuciem dzieli z nim młodź niedorośła, którey choć słabé siły niedozwalaią iëszcze łożyć zdrowia swoiëgo na usługi W. K. Mci; niewyłączyły ją iednak od pełnych dobroci względów Oycyca powszechnëgo Oyczyzny. Nieczytamy w Dzieiach ani Oyczytych, ani obcych Narodów; aby Trón kiedy tyle się zatrudniał uprawą młodych umysłów, ile Twoie Náyiaśniëyszë Panie Panowanie spółczesnym do naśladowania Monarchóm, a potomności do wiecznëy podaie pamięci. Przeto też nieczytamy, aby kiedy w Kraiu iakim tak śpieszno zakwitły nauki, iak na szczęście nasze pod mądrém berłem W. K. Mci. Lecz te nauki z tëy miary są náyzacowniëyszë, że nas sposobią na wiernych poddanych Maiestatowi Twemu, a cnotliwych Obywatelów wolnego Narodu. Uyrzyfz Náyiaśniëyszë Panie! przelané-

go podług zamiarów Twoich Polaka, tchnącego stośownym duchem do przyrodzenia wolnego rządu, a Król náywyższy, na proźby milionów poddanych Twoich, interesowanych życiem tak dobrého Króla, przedłuży dni Twoie, abys się owocem zasianého uciefzył ziarna.

ROHOZINSKI *Pifarz: Ziem: Łucki.*

Non abutar Rex Agustissime summa humanitate, qua iuveniles quoque gratulationes benigne excipere dignaris, neque tempus maximis Reipublicæ dicatum negotiis longo sermone morabor. Paucis tum mea senfa, tum reliquæ iuventutis istius absolvam: videlicet nos et in solito perfundi gaudio, quod optimum et amantissimum nostrum Regem intueamur, et ea ratione institui, ut deinceps fideliter Regi et Patriæ serviamus, et supremum precari Numen, ut Reipublicæ utilissimos annos STANI. SLAI AUGUSTI conservet longissimos.

SOSNOWSKI *Burgrabicx Zytomir.*

On est naturellement saisi d'une certaine frayeur, quand on s'approche du Trône Auguste des Souverains. Leur élévation sur le reste des humains, le dépôt de l'autorité de Dieu mis entre leurs mains, inspirent du respect, qui, s'il n'étoit pas adouci par la bienveillance, dégénéreroit en effroi. Mais lorsqu'on voit un Roi, qui n'est sur le Trône, que pour faire les délices de son peuple, envers lequel il exprime plutôt la tendresse d'un Père, que le faste d'un Monarque, qui ne connoit d'autre usage du pouvoir suprême que celui de rendre heureux ses sujets, le respect qu'on lui porte est si fort inspiré par l'amour, qu'on se persuade

en le voiant qu'il est l'image de Dieu bienfaissant sur la terra. Tel est le portrait de Votre Majesté ! jamais on n'entend prononcer Votre Nom Auguste sans qu'il y soit joins les éloges de la bonté de Votre Personne Sacrée, & si nous n'avions pas eu le bonheur d'en être instruit par la bouche de ceux que vous comblez de bienfaits, le cours de nos études, conduit par Votre Sageffe nous feroit bien voir jusqu'ou vont les soins Paternels de Votre Majesté. O ! si jamais le Ciel propice aux mortels s'intéressat de la vie des Rois, qu'il conserve les jours précieux de l'Auguste STANISLAS.

GOSTYNSKI STAR: PPRZYŁUSKI.

Das Vergnügen haben wir heutiges Tages auf der Welt erlebt, bey der gewünschten Ankunft Eurer Königl: Majestät. Seit so vielen Jahren haben wir das Glück noch niemals gehabt, Dich allergnädigster König allhier zu sehn, um bey Deinen Füßen Dir vollkommene Huldigung unserer Ehrerbietigkeit abzustatten. Und in dem wir es anjezo mit dem größten Euser thuen; so haben wir zugleich die Ehre Dir Allergnädigster König viel tausend Wohlseyns des Glückes und standhafter Gesundheit auf das aufrichtigste zu gönnen und zu wünschen.

KOMARZEWSKI *Kleryk.*

Partecipe del giubilo, che tutti i fedeli sudditi di Sua Maestà risentono al rimirar il suo ottimo Sovrano, lo sono ancora dell'onore di poterle spiegare i trasporti del mio cuore. Non è già cosa facile da esprimersi, con qual forza rapisca gli animi de' Sudditi un Principe, il quale studia per mezzo della Beneficenza farsi Padre comune del suo Popolo. Egli i Padrone assoluto de loro cuori, ed il dominio che gli da l'amore è molto più possente di quello, che deriva del suo Real Diadema. Tale è appunto

punto la Real Maestà di Stanislao Augusto, che procurando la felicità del suo Popolo, non solamente vuol esserne vero Padre, ma anzi non soffre, che vi sia alcuna età ed alcun stato privo dell' influenze, del suo Paterno amore. Non fu giamai un Padre più sollecito dell' educazione de suoi figlioli di quel, che l'è la Maestà Sua intorno all' educazione Publica de suoi sudditi. Pertanto coll' apprendere le belle lettere impariamo non solamente à venerar il nostro Rè serenissimo, ma anche ad amare il nostro amantissimo Padre nella Persona di Stanislao Augusto. Quest' amore passerà fin alla più rimota posterità, e la nazione illuminata per mezzo della più compiuta educazione, unita ne gli suoi consigli e pensieri, che risulteranno da gli medesimi principi, ripeterà con trasporto del suo cuore il nome Augusto di lui, che fù la sorgente della sua prosperità e grandezza.

SEBASTYAN WINIARSKI.

It is to the extraordinary goodness of Your Majesty, that we owe the honour of explaining the feeling of our hearts. We partake so much of Your Royal Benefits, that there is no condition which might boast more of them. For, as soon as Your Majesty mounted the Trone, the improving of our education occupied Your Paternal Mind, and the beginning of Your Reign was just the Epocha of the increase of Letters. But our chance is very hard in this, that we have no means to relieve our breasts, proving by some real arguments how much we owe to the Paternal care of Your Majesty. Let then the almighty King of Kings keep up Your precious Life, as long as all this progeny, overwhelmed with Your Benefits, shall be able to give proofs of its grateful acknowledgements, offering every one his fortune, health, and blood, to the Good and Wise STANISLAUS.

B

SZOŁAYSKI SĘDZIC GRODZ WŁODZIMIR.

KROLU ! którego mądrość Europę zadziwia ,
 Naród długim nieładem uspiiony ożywia ,
 Przyim ferc szczerych ofiarę w Ziemiańskiéy zacifzy!
 Wszakże Mądrości zawfze dobroć towarzyszy.
 Nie umiem sztucznie zmyślać ; lecz ani potrzeba ;
 Bym Muz z uroionégo naprowadzał nieba
 Gdy są cnoty prawdziwé , dofyć słów i trocha.
 Kochasz Ty szczerze Naród , i Naród Cię kocha.
 I gdy powiem ; iak myślę , Najiaśnieýszy Panie ,
 Ze krew naszą gotuiem na Twe zawołanie ,
 Uwierzysz : bo Cię włafné sumienie przekona ,
 Ze krew ta iuż od Ciebie nadto zasłużona.

KUNICKI PODKOM ZIEM CHEŁM.

Non Mihi qua licuit lux faustior extitit unquam
 Ante mei REGIS procubuisse pedes
 Sed si blandiri felix fortuna sequetur
 Conservet vitam Principis illa mei
 Ut nunc imbellis prestans pro munere vota
 Obsequiis prestem quidquid habeo tuis.

SKAŃSKI KOMOR GRANICZNY WŁODZIM.

Zniżony przed Twym Tronem Najiaśnieýszy Panie !
 Niofę Ci w hołd poddańftwa to życzeń wyznanie.
 By Naródu pod Berłem Twém powstała sława ,
 Naród zaś w setné lata wielbił STANISŁAWA !

„ Po skończoném powitaniu , za które Pan Najiaśnieýszy tak Na
 „ uczycielóm iako Ucznióm najtaśkawiéy ukontentowanie oświadczyć ra-
 „ czył , J. X. Rektor podał N. Panu przez Szkoły odrysowaną Map-
 „ pę Miasta Włodzimierza , którą przéyrzawszy raczył oddać do scho-

„ wania *J. W. Komarzewskiemu Generalowi amployowanemu przy*
 „ boku *Swoim. Rozkazawszy potym Pan Najiasniejszy, aby też*
 „ *Szkoły pochwaloné przed Państwem otaczajícím Maiestat, za ocho-*
 „ *tę bez uszczerbku w Lekcyach Publicznych do uczenia się rozmaitych*
 „ *języków, powitafy J. W. Whitworta Ministra pelnomocnego An-*
 „ *gielskiego, mającego w kilka godzin przeiezdzać, pożegnał Obywa-*
 „ *telstwo i Szkoły przytomné w szród wznagających się radośnych okrzy-*
 „ *ków z oglądania Twarzy Pańskiej.*

Chwilo! nad wszystkie miłsza w życiu pory,
 Nad wdzięki wiosny, nad dostatki lata:
 Nad zorze jasne, pogodne wieczory,
 Nad wszystkie skarby i pieśzczoły świata.

Nie, co tylko serce łechce:

Oprócz KROLA widzieć niechce.

Czemuż tak byстрыm chwilo miiafz lotem
 W któreśmy KROLA witali serc Pana!
 Pewnie się kwapisz i innych swym zwrótem
 Ciefzyć, bo iesteś wszędzie pożądana.

O! iak prędko od nas spieszysz,

Nas porzucasz, innych ciefzysz.

Oni nam teraz, a my im będziemy
 Zażdrościć potym KROLA powitania.
 Czemuż bydź wszędy gdzie KROL nie możemy!
 Jak serce nasze za Nim się ugania!

Chcielibyśmy, wszyscy, wszędzie;

Bydź wraz z KROLEM, gdzie On będzie.

Bez nasycenia zawsze pożądana
 Od wszystkich chwilo! i w potomné czasy
 Pamiętna będziesz, gdyśmy widzieć Pana
 Biegli i młodzi i starzy w zapasy.

Owzsem gdyśmy powitali,

Procz dorosłych nawet mali.

Skrufzy się marmur, upadną kolofy,
Zatrze czas ziadły napify wyrtyé,
I Pamiętników znikną martwé stofy,
Nafzé zaś zawsze wspomni ferce fyté :

Ześmy KROLA powitali,
Procz dorofstych nawet mali.

Włodzimierz może mrok ogarnie ciemny,
Może zapadną te blotné ulice,
Zamieszka może zwierz wietrzny i ziemny,
Lecz Ruskié zawsze wspomną okolice :

Ześmy KROLA powitali,
Procz dorofstych nawet mali.

Ten Ług toczyfity, te potoki zmienné,
Krażąc przez wfzyftkié Kraiów różnych ftrony,
Zaniofą obraz Twóy w morze bezdenné,
Na dowód że był tu KROL ulubiony.

Ktoregośmy powitali,
Prócz dorofstych nawet mali.

Jak świat okrąża powietrze i woda ;
Tak Twéy bytności wieść wfzędzy doleci.
Tak iefł o KROLU ! wiek wiekowi poda ;
Ześ dbał i o nas iak o włafné dzieci.

Wspomni KROLU ! że witali,
W Włodzimierzu nawet mali.

Za powrótem N. Pana z Kaniowa, dnia 3. Czerwca z rana o godzinie fzoftéy, iako w dzień Niedzielny przechodzącemu N. Panu na Mszę otoczonemu liczném Pańftwem młodzież Szkolna, w mundurach Narodowych ufzykowania we dwa głéty pod bronią Woyskowe czyniła ufzanowanie, N. Pan raczył się zatrzymać tafkawie, przefzedł oba rzędy, każdego w fzczegulności o Imię się i Nazwifko zapytał, i oświadczywfzy Pańskie fwoie ukontentowane, z takowégo Młodzi ćwiczenia, udal się na Mszę Świętą, po której wylfuchaniu gdy wfadał do Karfity,

*Młodź podobną cześć wyrządzała, a odieżdżającemu z całym ludem
szczęśliwety podróży i najdłuższego życzyła Panowania.*

Wiofną, czy latem, zimą, czy w iefieni
W drodze, na miéyfcu, lub gdzie póyrzyfz okiem,
Niech wfzyftko KROLU w rofkofz Ci się mieni
Niech fzczeńcie płynie zewfząd za Twym krokiem.

KROLU przed Tobą niechây idzie wprzódy
Miłość podańftwa, którą goreiemy.
Sniegi rozmiciem, roftopiemy lody,
Upał ochłodzim, chmury rozbiemy.

Wdzięczność Narodu niech Ci wfzędzie fłuży!
Zniefiemy góry, zafypiem doliny,
Uścielem drogi bukietami z róży,
Mirtem i Laurem ubarwim równiny.

Niech wierność nafza w krok z Twym idzie śladem!
Krew, życie, fiły, Twą będą zaftoną,
Tak wfzyftko póydzie Tobie i nam ładem,
Lud będzie KROLA; KROL ludu obroną.

Przemył Narodu, różnoliczne trzody,
Obfité żniwa, zdrowie czerftwé kmieci,
Niechây Cię cieszą pełné zbóż zagrody!
Wfzak wfzyftko Twoié, co iefł Twoich dzieci.

Niech żadné wfłeczne Cię nietrapią lofy.
Miéy fam, có życzyfz Twemu Narodowi.
Niech nam grożące pokruftą się ciofy,
Przynofząc radość Tobie i ludowi.

Co ze zwyczajn fwym mówią poddani,
KROLOM niech żyją! My Tobie mówimy,
Ale i fercem, i dufzą wylani,
Żyi KROLU zawfze! My dla Cię pomrzemy.

Wszyscyby rzekli ; niech Panią tacy
KROLOWIE , iak Ty , poki Naród będzie.
My zaś z pragnieniem mówimy Polacy :
KROLU nasz Panuy i zawsze i wszędzie!

Jakie życzenia sami sobie dajem,
Co serce nasze obiąć tylko może ,
Wszystko Ci życzym z całym Twoim krajem.
Więcý zdarz ieszcze AUGUSTOWI Boże!

*Niech Ci się stanie KROLU co życzymy,
My zaś na Pamięć w sercach wydrążemy.*

STANISŁAW AUGUST KROL WSZĘDZIE PRZYTOMNY,
RZĄDEM, MĄDROŚCIĄ, DOBROCIĄ I SŁAWĄ
CO W KRAY WPROWADZIŁ NA ZYSK NASZ POTOMNY
CNOTĘ, NAUKI, KUNSZTA, WOLNOŚĆ PRAWĄ.
GDY SWĄ WŁODZIMIERZ NAWIEDZIŁ OSOBĄ,
DAŃ MŁODZI PRZYIĄŁ I WZIĄŁ SERCA Z SOBĄ.

BY ORDER OF HIS MAJESTY
THE KING OF POLAND

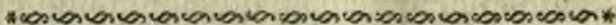
THE SCHOOL OF THE BASILIAN ORDER
HAS THE HONOUR TO COMPLIMENT

HIS EXCELLENCY

CHARLES WITTWORTZ Esqr.

Minister Plenipotentiary of his Britannick Majesty,
TO THE COURT OF WARSAW

WITH THE WITHIN.

X. ANTONOWICZ, *Prefekt.*

MYlord! I received from my King with an inexpressible joy the command to present this gentle youth to Your Excellency. I am fully persuaded that this honour exceeds a great deal my worth; nevertheless I flatter myself that You will approve his Majesty's wish of testifying to You his Estimation, as well as our endeavours to fulfill our most humble respects to Your Excellency, in whom, besides most accomplished personal qualities, we reverence the high character of Great Britain's Ambassador.

SEBASTYAN WIENIARSKI

The honour, that we had to day, of saluting our King, gave us a very happy occasion of expressing our respects to Your Excellency. It is our duty to accomplish all the commandments of our Sovereign; but we can not without the utmost joy fulfill his high will in testifying the due respect to the Ambassador of Great Britain, whose glory bids all the world admire, whand whose liberty inclines to love all those that enjoy the happiness of a like government.

SOSNOWSKI *Burg: Zytom:*

Le respect pour le caractère distingué & le mérite personnel de Votre Excellence, joint aux ordres exprés de Sa Majesté notre

Roi, sont autant de motifs qui nous ont déterminés à Vous présenter nos hommages. Nous croyons pouvoir nous flatter Votre Excellence voudra bien les recevoir avec cette bienveillance qui le caractérise. Nous tâcherons d'être reconnoissant l'honneur que Votre Excellence nous fait aujourd'hui, en le rappellant sans cesse à notre souvenir & priant chaque jour le Très-Haut qu'il Vous comble de ses bienfaits pendant le cours d'une vie longue & heureuse.

KOMARCZEWSKI *Kleryk.*

Il giorno fortunatissimo, in cui vengiamo d'aver l'onore di godere della presenza dell'ottimo nostro Sovrano, ci è caro eziandio per la pre ziosa non meno, ch' inaspettata occasione di poter Offrire il nostro ossequio alla rispettabil Persona di V. E. rivestita del luminoso carattere di Ministro Plenipotenziario di sua Maestà Britannica. L'amore e la stima, che il nostro Augustissimo Sovrano non meno, che la nazione tutta porta all' Eccellenza Vostra sono motivi troppo vevoli per indurci a dar le ancor noi una testimonianza non equivoca del nostro rispetto, allor chè vi siete degnato onorare colla Vostra presenza questa nostra Assemblea. L'innata gentilezza dell' Eccellenza Vostra e quella bontà, che è tutta Sua propria, ci fa sperare che Ella farà per accogliere benignamente, e graziosamente gradire le dimostrazioni, che le diamo, del nostro rispettosissimo Ossequio.

GOSTYNSKI STAROSCIC PRZYŁUSKI.

An dem heutigen Tage ist uns zugleich Erlaubniß nach dem Willen unsers Allernädigsten, und Durchlauchtigsten Königs gegeben worden, unsern Sinn mit größter Ehrerbietung Ihre Excellenz auszulegen.

Dahero hoffen wir in Ihre Excellenz würdiger Vorstehung; daß Sie wohl dem guten König unsere Verrichtungen beytragen werden. Obschon wir Ihre Excellenz nicht so viele Neugungen erzeigen können, als es mit längerer Zeit und unserer Tauglichkeit mäßig wäre. Nur in diesem Gunst hören wir auf; Laßt Ihre Excellenz mit aller Unschädlichkeit verbleiben, und in lustiger Gesundheit leben.

**

F

XVIII.2.541